

Xlikgalhkaw diciembre 1948, ama Putum tatamakxtumit xala Naciones Unidas matlanilh chu magkp'un tumilh Lata' tu kaminini lakch'ixkuwin xlitilanka k'akilhtamaku nema atapintsu amaka lichiwinanakan. La agktum wlika tapuwan, kawanika ama pulataman nema tamakg p'untumilh ama limakgch'iwin, katamak'atsi ninankg'olh, katalikgalhtawakg'alh, chu katilakgalhchiwinalh, nak tipakgatsi pukgalhtawakga, nema wi nak ama pulataman.

LATA' TU KAMININI LAKCHIXKUWIN XLITILANKA KAKILHTAMAKU TUKU XWANA

[Preamble]

K'atsikan xlakata latapulikan ka'unin, ni kगतयकन ति तलकतनन चह तलन ललतलकन नलक क'ललतलकलतलकलक'लनल नलक ललतलतलकन ललकल'लकललन नल कलनल तु कलनलनल वलक तु तलवलनल नलक लकगतकल कलु खलतलकलकलसनल.

K'atsikan xlakata ni wagk lagkapaskan chu matlanikan lata' tu kaminini lakchi'ixkuwin, wa ama' kalilak tayamikanit ixtalatamatkan lakch'ixkuwin; ama talakapastakni nema matlani ixtalamat lakch'ixkuwin, wa ama tokgokg'emaka xlakata tlan nalatamakan nak k'akilhtamaku chu lagkmakgankan tu nitlan la tajikuati, ta'akgxtakgajnat, nema makgalipuwanankan chu tlan nalakanajlinikan, nachuna tlan nalakgach'ixkunikan tu ch'atum ch'atum makanajli.

K'atsikan xlakata snun makuan ama' tukaminini lakch'ixkuwin wa chi tlan limakgchiwinankan xlakata tlan namakgantuxtikan, chu ch'ali t'uxama ni nalalakatak'ikan nema ta'akgch'a panangkomona chu talaktayaminamana.

K'atsikan xlakata ntlan putsakan katalapaxk'ilh pulataman.

K'atsikan xlakata pulataman nema tapakgtanumana nak Naciones Unidas tamast'anit ixtachiwinkan, xlakata tamatl'iewekglha talakask'init nema kaminini lakch'ixkuwin xlakata tlan natalatama chu ch'ixku nakatlawakan nachunalitum akxtum ixlitl'iewegekan ch'atum ch'ixku, la ch'atum puskat xlakata tlan natalatama, ni natatakglhuwi chu lipaxau nalatawilakan niti la'akgch'apawali.

K'atsikan xlakata pulataman nema natamakgk'atsi, talitayanit xlakata nata'amana tamakgtayanan akxni natamakaskuja xamakgapitsi nema tatap'akgsi nak Naciones Unidas, xlakata ch'ixku nakatlawakan wagk titalamana nak k'akilhtamaku chu tu kaminini lakch'ixkuwin; chu.

K'atsikan xlakata pala wagk lagkapaskan tu kaminini lakchixkuwin xlakata tlan natalatama nachuna xlakata tlan ka'unin talatapuli, tlan namakgantuxtikan tak'atsin nema lichiwinaamaka;

PUTUM TAMAKXTUMIKAN LITAYAKAN LATA' TU KAMININI LAKCH'IXKUWIN XLITILANKA KAKILHTAMAKU

Lipokgtum tapuwan nema tagk'alhi lakalhuwa pulataman limatliweglhat xlakata ch'atunu ch'atunu lakch'ixtuwin nachuna pumap'akgsin katamakgp'untumilh nak pukgaltawakga chu nak akgxtakga kakamatlanica ama tu kaminini lakch'ixkuwin nachuna kamakatsininanka nak lakatunu pulataman chu nak k'akilhtamaku ama tlan tapuwan chu kamaklakask'inka nak ixlitilanka k'akilhtamaku, xlakata wagk pulataman nema tatamakxtuminit nak Naciones Unidas nachuna xamakgapitsin nema na'ana takilhwak'ana natamaklakask'in ama tapuwan nema kaminini lakch'ixkuwin xlakata tlan natalatama.

Limap'akgsit 1

Wagk lakch'ixkuwin talakgawan nak ka'unin niti ka'akgch'apawalinit nachuna wagk tagk'alhi ixtamaxanatkan chu tu kaminini, je'e wanp'utun xlakata wagk talakpuwanan, talalakgk'atsan liwagk, talakask'ini xlakata wagk natalamakgtaya.

Limap'akgsit 2

Wankg lakch'ixkuwin ixxalilakgchat tu kaminini chu ixlatamatk'an xalak ka'unin nema talhkalh akxni putum tamakxtumika nila lakats'alakan akxtum kalakgchan lakch'ixkuwin, nila ta'aninikan la tata'si pala lagsgmumokgo, laksmalala, nachuna pala tsumat chu kg'awasa, ixtalakapastakni, nachuna pala tlan wi, ni tlan wi, pala kg'alhi tumin, wagk kaminini lakch'ixkuwin kakalakgch'alh tu xlakatatkan xlakata tlan natalatama.

Nachunalitum nila ka'akgts'akswakan lakch'ixkuwin nema talamana alakatunu pulataman nema ni ixakstu tap'akgsi, chu nlg'alhi ixlamp'akgsit, wagk lakch'ixkuwin nakalakgchan tu kaminini, nila ta'aninikan pala ixpulataman tatapawatawalinit alakatunu nachuna pala tunu pula taman nema likilhwaka'.

Limap'akgsit 3

Wagk lakch'ixkuwin minini natalama, nalatapuli nak ka'unin nachuna namakgtakg'alhkan ixlatamat.

Limap'akgsit 4

Nila ti akgch'apawalikan ni pala chuta' maskujukan; nak k'akilhtamaku lagkkuanit limap'akgsit nema ixli'akgch'apawalinankan nachuna nema chuta' ixlimaskujunankan maski xakalalawa.

Limap'akgsit 5

Nila ti magxtakgagnikan, la chi ka'akgkg'aximika chu katamaknuka nak pulach'in, katlawaka la kitistanka, la ni kagk'alhilh ixlistakni.

Limap'akgsit 6

Wagk lakch'ixkuwin kaminini kakach'ixkutla waka nak ixlatamat, kani kalatamalh.

Limap'akgsit 7

Wagk lakch'ixkuwin kaminini kakamakgtakgalhka, kakalikuentaja limap'akgsin nema walikanit, nachuna nila maklakask'inkan limap'akgsin wata' ti kalaksakkanit. Wagk lakch'ixkuwin kaminini kakaxxilhkata xlakata ni nakamaxanikan chu nakalakgmakgankan la wan je'e talakapastani lata' tu kaminini lakch'ixkuwin.

Limap'akgsin 8

Wagk lakch'ixkuwin kaminini tawali xatachokgot limap'akgsit akxni kalaktayainaka tu xla lagcha, la wan limap'akgsin lakatunu pulataman.

Limap'akgsin 9

Nila ti machokgokan nak tijya, tamaknukan nak pulach'in, chu tantlagxatkan nak ixpulataman.

Limap'akgsit 10

Akxni kamalakapukanit lakchi'ixkuwin kaminini kakagxmatka k'akapulhuwa, nala xamakgapitsi, xlakata tlan natawan tu xlan kalilh kuyuyawamaka pala kana, ni kana, chu ama map'akgsinanin niti ta'amana tatataya, xlak'an t'anks ta'amana tamap'akgsinan chu natawan tiku tlawanit ixtalakgalhin pala minini kalikgatayaka chu pala minini kakaxtlawalh ixtalakgalhin.

Limap'akgsin 11

Lata' ti liyawakanit talakgalhin tlan wankan xlakata xlaka nitu tlawan, pala ni makgalulokgkanit tu lilhkuyuyawamaka, la wan limap'akgsin nachuna kakapulhuwa nkgaxmatkan xlakala ti malakgsi kanit tlan nawan tu xla k'atsi.

Nila litamaknukan nak pulach'in ch'atum ch'ixku ama' talakgalhin nema ninaj ixtalhkan nak limap'akgsin xalak pulataman chu xtilinka k'akilhtamaku, akxni chu lalh. Nachuna litum nila limawakakan ixlitliwegke limap'akgsin akxni takgalulokga tipatum talakgalhin, nawalikan limap'akgsin la minini akxni chu lalh talakgalhin.

Limap'akgsin 12

Nila ti talakgslagkkan nak ixlatamat, nak ixchik, nak ixpakganat chu nak ixtamaklakask'init, ni pala tlan maxanikan, talaslagkkan. Wagk lakch'ixkuwin kaminini kakalikgatayaka xlakata ni nakatalaslagkkan.

Limap'akgsin 13

Wagk lakch'ixkuwin kaminini katalatapulilh xanita' ta'amp'utun nachuna katalatamalh ni talakgati, katayawalh ixch'ikkan nak ixpulatamankan.

Wagk lakch'ixkuwin kaminini ta'an lata' xlak'an ni talatapulip'utun, tlan tataxtu nak ixpulatamankan chu natlan tataxtu nak ixpulatamankan chu natlan tatasp'ita xni xlak'an chu talakpuwan.

Limap'akgsin 14

Pala ti tataxtukan minini an latama alakatunu pulataman, lata'ni namakgamakglh tinankan.

Je'e tlan talakapastakni nila maklakask'in kan akxni tlawakan talakgalhin nema nima tlani lata' tu kaminini lakch'ixkuwin chu ixtapuwan Naciones Unidas.

Limap'akgsin 15

Wag lakch'ixkuwin kaminini kakalilakgapaska ixpulatamankan.

Nila ti lagmakganikan ixtukuwini ixpulataman nema tatap'akgsi nachuna pala ti lagxtpalip'utun tlan tlawala nila ti liwani.

Limap'akgsin 16

Lakch'ixkuwin chu lakchajan akxni talakstakonit tlan tatamakgaxtokga, nila ti kaliwani, chu tlan talatatamakxtumi xala alakatunu pulataman, maski tunu la t'ani ixmaknikan, maski tunu tu lipawan ch'atum ch'atum; chu kaminini kakamax'ika tu kalakgchan, akni tamakgaxtokga nachuna pala talamakgxtakga.

Tlan tamakgaxtokgan akxni ixch'atuykan ch'ixku chu puskat tlan tawalinit ixtapuwan kan.

Tamakgaxtokgat wa ama matliweklha tach'ix kuwit, wa chi ama map'akgsinan chu xamakgapitsi lakch'ixkuwin natamakgtaya xlakata nitu malini.

Limap'akgsit 17

Wag lakch'ixkuwin kaminini tag'alhi ixmaklakask'init kan pala tlan li'akstu chu liputum.

Nila ti chuta' maglhtikan ixmaklakask'init.

Limap'akgsin 18

Katiwa tlan wan ixtalakapastakni nachuna tlan laksaka tu ama lipawan nila ti kaliwani; je'e talakask'in namatlani pala ch'atum lagxtpalip'utun tu lipawan tlan tlawala, nachuna pala mak'atsinan p'utun akxni putum walaka, pala ni kakapulhuwa tlawap'utun natlanlitum nachuna pala kamasini xamakgapatsi nitu wanp'utun.

Limap'akgsin 19

Katiwa tlan wan tu lakpuwan chu mak'atsininan ixtalakapastakni, nila ti wani xlakata ni katlawalhi ni pala nalitalaslakgan, tlan putsanan nachuna tlan katuwa namak'atsinikan chu xla tlan makgp'utumi xanita lakpuwan, nachuna tlan laksaka tu limakgp'utumi p'utun.

Limap'akgsikan 20

Wag lakch'ixkuwin kaminini tatamakxtumi chu makxtum tala, pala ni ama laslakgan.

Nila ti maklakatikan xlakata nakatamakxtumilh pala ni lin tapuwan.

Limap'akgsin 21

Wag lakch'ixkuwin kaminini tlan pakgtanu xlakata natlan nanamap'akgsinan nak ixpulataman, tlan wa tlan litaya xamap'akgsina chu tlan talhkayawa ixlagapuxokgo kan.

Wag lakch'ixkuwin kaminini kakamakgamakgtayaka xlakata tlan natamap'akgsinan la xamakgapitsin chu tlan natataskuja tach'ixkuwit nak ixpulataman.

Ixtalakapastaknikan tach'ixkuwit xalak pulataman, wa amaka tiyakan tapuwan nema nalimapakgsinakan nak pulataman; je'e tapuwan amaka mat'anksakan akxni nakalalhkayawakan ti ta'amana tamap'akgsinan; akxni nalalalhkayawanakan kak'apulhuwa natlawakan xlakata wag nak'atsikan, nachuna ch'atunu ch'atunu nawan ti lakask'in kamap'akgsinalh chu niti ixlik'atsit tiku tatayalh, natlanlitum lakputsapalakan nikula tlan lakalhkayawanenkan chu ni katawi ixtakglhuwit tach'ixkuwit xlakata tlan nawan ti lakask'in kamap'akgsinalh.

Limap'akgsit 22

Tach'ixkuwit nema tap'akgsi nak ixpulataman minini ch'ixku katlawaka ni kamalagawanika ta'akglhuwat, wa chi ama map'akgsinanin lakatunu pulataman chu xlitilanka kakilhtamaku nata'axilha xlakata tlan ka'aninilh nak ixlitlajakkan tumin, tlan ch'ixku katlawaka, katatliweklhi ixlatamatkan xlakata tlan natalatama ch'atunu lakch'ixkuwin.

Limap'akgsit 23

Wag lakch'ixkuwin kaminini nataskuja, tlan natalaksaka tu taliskuip'utun nachuna ni kalimawak'akan taskujut, makxtum nach'alhkatnankan niti tlakg maskujukan, nachuna na'axilhkan xlakata niti katamakgxtakglhi ni pala taskujut wag kach'alhkatnanka.

Wag lakch'ixkuwin kaminini akxtum kakaxokgonika pala piwa taskujut tatlawamana.

Wag lakch'ixkuwin nema taskuja kaminini akxtum kakaxokgonika kaka'akchanilh xlakata tlan nat'atalatama ixkaman chu ixpuskan nachuna tlan katuwa kalimakgamakgtayakan xlakata nitu nakats'angan.

Wag lakch'ixkuwin minini tamalakatsuku tamakxtumit xach'alhkatnandin nachuna tlan tap'akgtanu ni wija xlakata tlan nalikgatayakan chu t'amakglhtinankan tu lagchan.

Limap'akgsin 24

Wag lakch'ixkuwin kaminini katajaxlhi, kakamaxkika kilhtamaku xlakata natajaka, pulhkakan kilhtamaku la naskujkan, nachuna napalhkawalikan akgtum kilhtamaku akxni natamakjaka chu nakamaskawikan.

Limap'akgsin 25

Wag lakch'ixkuwin kaminini xlakata tlan katat'alatamalh ixkamankan, ixchatkan, ixkgolokan chu ixtalakgapasnikan nema makxtum tatawilana, laksululu katalatamalh, kat'anilh ixliwaykan, ixtalahgankan, ixchikan, kakak'uch'ika nachuna kakamalagastanika xlakata lipaxaw natalatama, nachunalitum kakamakgamakgtayaka pala ni tagkalhi ixpuch'alhkatnikan, pala tat'atalha, pala puwini tawan, pala tatalakgalhi, pala talakkgolon nachuna pala wi tu ni kamaxki kilhtamaku nataskuja.

Ti makgastaknan chu lagkskat'an kaminini kakakuentajka chu kakamakgamakgtayaka. Wag laktsu kaman kalikuentajat tlan pala ixtikukan tatamakgaxtokgnit, pala ni tatamakgaxtokgnit, akxtum kalimakgtak'alhat.

Limap'akgsit 26

Wag lakch'ixkuwin kaminini kakamakgalhtawakgeka. Ama tagalhtawakga chuta' mast'akan ni amaka xokgokan nema snun tamaklakask'ini, chu wag lakch'ixkuwin kalimakgalh tawakget. Xalalanka tag'alhtawakga wag nakamax'ikan kilhtamatata katamak gamakglhtinalh xlakata tlan nataskgalahan xala lita'akgu ixtak'alhtawakga.

Nama tagalhtawakga nakamakgtaya lakch'ixluwin xlakata tlan nataskgalalan nachuna natamatlawekglha lata tu kaminini lakch'ixkuwin xlakata tlan natalatama la ka'unin, niti naka'akgch'apawali, nachuna nama tagaltawakga nalakputsa nikula tlan lapatinikan xlakata wag tlan nalatalalin lipulataman chu putunu lakchi'ixkuwin, nachuna ni katalamak'asitsilh ch'atum ch'atum kalipawa tu xla makanajlhi, nachunalitum nalamak'atsinikan ixtapuwan Naciones Unidas xlakata lipaxaw natalamaya.

Xanatikan kaminini natalaksaka tuku talakask'in kakamasinika ixkamankan.

Limap'akgsin 27

Wag lakch'ixkuwin kaminini katap'akgtanulh xani talakgati nema limalakgastaninankan, chu tlawakan nema likaxyawanankan, wag lata' tu matliweklha tlan latamat, nachuna tlan tapakgtanu akxni matlanikan latamat xalak pulatam chu pala tlan skgalalanp'utkan.

Wag lakch'ixkuwin kaminini kakuentajnika ixtaskujutkan nema tatlawit pala tats'okgni, takaxtlawan lata' tu tamala kgnunit xlakata niti nakalagmakglhti ixtapuwan kan lata' xlak'an tu tamalakatsukinit.

Limap'akgsin 28

Wag lakch'ixkuwin kaminini xlakata kamakgantaxtika lata' tu kaminini lakch'ixkuwin nema tlakhani nak ixtachiwin Naciones Unidas, chu t'anks kamaklakask'inka.

Limap'akgsin 29

Wag lakch'ixkuwin kaminini nanatap'akgtanu nak taskujut xalak pulataman xlakata tlan natatach'ixkuwali.

Akxni maklakask'in kan lata' tu kaminini lakch'ixkuwin chu nila ti la'akgch'apawali, je'e talakask'init ama tokgokge' la wan limap'akgsit nema mintilhakanit kilhwantilhamaka, xlakata tlan namakgantaxtikkan lata' tu kaminini lakch'ixkuwin chu tlan natalamakan nak k'akilhtamaku niti lixkajnit tu nalamasini, nala makgtakgalhkan nak pulataman chu wag tlan nalamakgtayan lata' lakatunu pulataman nema wag ch'ixku talatlawakgo'.

Lata' tu talhka' nit nema kaminini lakch'ixkuwin nila limakgagamanankan pala witekg maklakask'inkan chu nitlan, ni chu lakask'in Naciones Unidas.

Limap'akgsin 30

Lata' tu talhkanit nak je'e tapuwan nila lakgmakgankan ni pala map'akgsinanin ixakstu natak'atsi, niwanp'utun xlakata maxk'imama litliwekge lakatum pulatam, putum lakch'ixkuwin xlakata natatlawa lata' tu talakaskin nachunalitum nila kgaxmatmakgankan tu kaminini lakch'ixkuwin chu nanila ka'akgch'apawalikan, la wan je'e talakapastakni tu kaminini lakch'ixkuwin.